

(i) عبد الغفور قمریشی دے نظریے موجب پنجابی
زبان دی تھا دا ڈھیر گورٹھا احاطہ کرو۔

پہلاں گل:

عبد الغفور قمریشی نے پنجابی زبان اتے دو
کتاباں لکھیاں ہن، اوہ میاں نے "پنجاب ادب دی
کیانی" لکھی اے جیڑی پنجابی تھانجی پنجابی زبان دی
خصوصیات، ارتقائی تاریخ، اس دے وکھریے پیکے
تے مشاعرے دی مختلف قسماں دا وکھروکہ جائزہ
لیندی اے۔ اوہ میاں نے ڈو ٹکھا مشاہیر لکھ کے پنجابی
کھن لکھی اے۔ جس طرحاں وارث شاہ لکھ کے ہن

پنجابی بولی ساڈی دلاں دی جان اے
لوکاں دے دکھ سکوتے پیار دی زبان اے

پنجابی زبان دی تھا دا احاطہ:

پنجابی زبان دی تھا اک مکمل، مستند
کتاب اے۔ اس وچ اوہ میاں نے چار مختلف
پاپ لکھے۔ پہلا باب دا انگ وکھرا موزون اے۔
جیہاں دی تفصیل درج ذیل اے

پہلا باب: پنجاب وچ دی کیانی:

پہلا باب وچ عبد الغفور نے پنجابی
زبان بولن والے لوکاں دی علاقہ بنا

وائے دیسیا ہے۔ پنجابی لوگوں، وائے لوگ پنجاب سے
 اس دے ادگ سرد علاقیان وچا زہنہ دے نہیں۔
 اوہیل نے اس باب وچ پنجابی زبان دے مختلف
 لہجے بارے دیسیا ہے۔

1- لوہڑی باری لہجہ

2- سریشکی لہجہ

3- سالوی لہجہ

4- راجپوتانہ لہجہ

5- ٹکسالی لہجہ

6- رعابی لہجہ

(2) دو جباب: پنجاب دے لوگ گیت

دو جباب پنجاب دے لوگ گیتاں دے بارے
 اے۔ پنجابی زبان دی مہمان موسیقی لہجے سے
 گیتاں توں بیونیزی اے۔ پنجاب دے لوگ
 پنجابی وچ مختلف قسم دے لوگ گیت نگہ دے
 نہیں۔ پنجاب دے لوگ گیتاں وچ مختلف
 قسمیاں نہیں۔

1- لوری

لورم لوری دورہ کٹوری

لی لے نکیا

لوکان لورن چوری

2- مقال

کوئٹے کے کنااے
ہیرا میرا املمااے

3- کٹی

کٹی کلیر دی
بگ میرے ولیر دی

4- ماہیا، ڈھولا

3- تیجا باب: پنجاب وی شاعری

عبد الفغور نے پنجاب دے شاعران دی
شاعری مارے وی دیا اے ادبیاں نے
شاعری دے مختلف دور دے نہیں تہیاں
و ج.

1- قدیم شاعری

2- کلاسیکی شاعری

3- جدید شاعری

ادبیاں نے شاعری دی مختلف سماں مارے

دیا اے

1- عشقیہ شاعری

2- رومی شاعری

3- رومالزی شاعری

4- صراحتیہ شاعری

5- صوفیانہ شاعری۔

6- صریح شاعری۔

7- کلاسیکی شاعری۔

4- چوقباب: پنجاب ادب دی دور وند:

عبد الغفور قریشی نے پنجالی مارے
مختلف دور دیسے نیں۔ اوہنیاں دے مطالق
اے زمان ارتقاء تون بعد و خودائی اے
ایہ زمان مختلف حالات تون گزر کے اصل
شکل وچ سزئی اے۔ ایہ درج ذیل دوراں
تون گزری اے۔

1- صوفیان دا دور

2- دو جا اسلامی دور

3- عوارث شاہ دا دور

4- نواں پنجالی دور

5- صوجوہ پاکستانی دور

اوہنیاں نے عمارت تہذیب تون لے کے

صوجوہ پاک بھارت دے وند دے حالات

دے پارے دسیا اے تہ ان ساریاں دوراں

دا پنجالی زمان تے اثر بارے وی دسیا اے

پنجاب دی فکری تحریکوں دا اثر:

پنجاب اوتے مختلف تہذیبوں تے فکری تحریکوں نے پنجابی اوتے مختلف اثر کیتا اے
یہاں دی علی گڑھی تہذیبی سہارا درنازیل
تحریکوں میں اثر کیتا اے

- 1- سکھ سہا تحریک
- 2- الہ انڈیا سٹیل کانگریس دا اثر
- 3- آل انڈیا مسلم لیگ
- 4- کانگریس تحریک
- تحریک خلافت

پنجاب ادب وچ فقہ کاری:

پنجابی ادب وچ لکھن داروان فکری تے فارسی زبان تہذیب آ پیا اے۔ پنجاب ادب وچ مختلف فرقہ مشہور نہیں تے ایس وچ مختلف متنازعہ باغی جا رہیاں ہیں۔

- 1- بدیشی قصہ
بیر رائیما
- 2- بھارتی قصہ
روپ سنتر
- 3- پنجابی قصہ
مہر زامہا صبا

الف لیلہ ادب کی کیا بنیاں

مکری گل:

عبدالغفور قریشی نے پنجابی کھتا
زبان دی تھانک ڈونکے احاطے توں لہر
نکلی اے۔ جس وچ پنجابی زبان دی سانی
ارتقاء توں نے لہر اسی وچ قصے کاوی دا
وجود وی دسپا اے۔ اومنیان نے پنجابی لواقہ
، معاشی تے سماجی حالات، کٹر بظان دا اثر تے
پنجابی دے قدر کم دور توں لہو دے دور تک پیر
گل دسی اے۔ اسی زبان وچ روحانی احساس
دی پایا جاندا اے جیہڑاں ملے شاہ پیرے میں

ملے شاہ کی جہان میں کون؟

پنجابی بولی وچ عرب وچ تونو؟

عبدالغفور قریشی اہم تھانک ڈونکے پنجابی زبان
لہو لہو کھرا مقام دیتا اے۔
لقول اختر ستار

رو پنجابی ادب دی کیانی، ساڈے پنجابی ادب
دا میا نڈرا ساہنے لیا ونڈی اے؟